

(א) [לקמן סה"ג, טז ב"ק קג, א] [לקמן סה: מגילה ס: ערכין לא, ד] מגילה ס: ערכין לא, טז ב"ק קג רבי יהודה, ו [שבת טז: וס"ג] ו [ג"ח שפלה] אכל במוס' ישנים לא כתוב כלל הן ומשיכה דהכא עד סוף הדיבור, ר"מ,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולא אמרי' וכי דמתנא לעיל כ"ל ומינה ר' חייא דלמך נמחק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ברית וכו' וי"ל הרמב"מ ור"מ ע"פ לקמן דף סד ע"ב תוס' ד"ה ולא:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה יש לו כי הואל ואם כו, י"ב וכ"ד המכ"ס אכל הרב"ד ושי' חולק ומתנו דמנחה לא קיי כלל וע' ח"מ ס' קל"ט וס' י"ד ומש"ס:

איזהו נשך פרק המישי בבא מציעא

בבא מציעא

סג.

עין משפט
גר מצוה

יב א מ"י פ"י מהל' מלוה ולה ה' ו סמג לאון קג טו"ש"ע י"ד ס' קסג סע"א וסע"ב: ב ב טו"ש"ע י"ד ס' קעה סע"א ו: כ א מ"י פ"ו מהל' מלוה ה' ד סמג לאון קג טו"ש"ע י"ד ס' קסד סע"א וסע"ב: כב ד טו"ש"ע י"ד ס' קעד סע"א וסע"ב:

מוסף רש"י

ועשה לו שדהו מוכר. משמך לו שדהו על אוחו מנה ומכר לו אם לא אתן לך מנה מיכן ועד שלש שנים הרי הוא שלך (נדרין לא). בזמן שהמכור אובל פירות. כל אותן שנים, מותר, לוקח אובל פירות אסור. שאל יגאלנה בתוך שלש ומנאל שאלם ברית (טו), צד אחד ברית. שאל יגאלנה היא רבית ואם לא לא היא רבית (טו).

דמסרנא מהניסין כווסיה. שאני רגיל לתוך משניות סתם רבי כבדייתא סתם הוא. ודכוותיה אמר רבא בהגוזל בתרא (ב"ק דף ק"א): **הגיע זמן חטין למכור**. שנתיקרו ודרך אורחותיהן למוכרן מעתה: **יש לו מוסר**. ולא אמרינן דלאו כליסרו הכא לידו היכא דיש לו דוכי בהו האי מהשתא ואע"ג דלא משך כי מוקרי דרשותיה מוקרי ולא הו רבית [א] הואיל ואם בא לחזור קאי עלייהו בני שפרע. ומיהו היכא דאין לו לאו כליסרו הכא לידו הוא דהיכא דהייב ליה זוי פוסק ואע"ג שאין לו דיכול זה לקנותו במעות שקיבל דחטין ממזין לו הואיל ואל השער אכל זה אין צידו במה יקנה דמני לרבית: **ומאי לקח**. דקמני במתני' לקח בהלוואתו שהיה נושא בו ליער זכב. ולי נראה דלא גרסינן ליה ופירוש משוכש הוא (שנתלה בספר לפי שראה ברבי אושעיא נושא בתצירו מנה דשמעין מינה דאי הוה ישיב ליה השתא זוי אפילו אין לו נמי שרי בשב ממתינן ופירשה בלוקח בהלוואתו ולא היא לא מצעי לשבשי ממתינן בהכי דר' אושעיא משום חטין קמאי נקיט ליה ולמיימר דיש לו מותר אע"ג דלאו כליסרו הכא לידו וכי אין לו אסור הואיל ולא בא ליסרו לידו אכל ממתינן כי תנא אין לו גבי יין מנחה שממנת הלוואה בא עליו שהיו כבר דמי החטין מלוה עליו אכל גבי חטין לא תנא ליסורא ואפילו אין לו שרי דליסרו בא לידו וספיר תני בה לקח: **מעמידין מלוה**. שיש לו על חצירו: על גבי פירוס. לפסוק עליהם פירות כשער של עכשיו כל ימות השנה: ולא אמרינן לא כליסרו הכא לידו. כדתי' (י) רבי חייא דלמך לעיל אפי' יש לו אסור: **ושמע מינה והוא שיש לו**. אכל אין לו אין מעמידין מלוה אכל פוסקין על ידי נתינת מעות כדקמני מתני' (לקמן דף עב): ילא השער פוסקין ואוקימנא מתני' כדתי' רבי אושעיא: **ושמע מינה**. מדקמני הגיע זמן חטין למכור שם לו החטין דמיים כשער של עכשיו ציורק ופוסק יין כשער של עכשיו צול שמע מינה איתא לרבי ינאי דלמך פסק על הפירות והגיע זמנו למכור ובה ותבעו ואין לו מקבל הימנו הדמים כשער של עכשיו דמה לי מקבל הן עלמין ומה לי דמיהן: **עושין אמנה בפירוס**. נותנין מעות באמנה כשער של עכשיו שיואל בשוק ע"מ לקבל פירות אפילו יוקירו חטין: **ואין עושין אמנה**. לפסוק על הפירות כדי לקבל דמים לכשיוקירו דכיון דזוי ישיב זוזי שקיל מחזי כרבייתא: **אם יש לו מוסר**. מהא דרבי אושעיא קא מותיב והכא דמים קא מקבל ששם עליו דמי החטין ומקבל היין ששוי יותר ממה שנתן ומתחילה לא קנה יין ממנו והרי הוא כמקבל מעות דמי החטין: **בשמשך**. הימנו החטים מתחילה דדמי החטין דדידה קא מקבל דברשותיה אייקור דמשעה שמשך כלתה לה תורת הלוואה וקיבל חובו וכן כדכין: **שיחד לו קרן זוי**. ואשמעין דיחוד **אחד ברבים מוסר**. רבית שאינה על ידי הלוואה אלא ע"י מכר ופעמים שבה ליד רבית כגון זו אם יוקרו הפירות ושלם דמים יש כאן רבית ואם לא ישלם דמים אלא פירות שפסק הוא עמו אין כאן רבית היינו כל אחד ברבית פעמים יש רבית ופעמים אין רבית שהרי אינו פוסק עמו ע"מ לשלם דמים אלא פירות: **ועשה שדהו מכר**. אם אין אני נותן לך מכאן עד יום פלוני הרי השדה שלך: **בזמן שהמוכר אובל פירות**. בתוך הזמן מותר: **לוקח אובל פירות אסור**. שאל לא יבא לידו מכר שיחזיר לו מעותיו ונמנאל שבהלוואה היו אכלו חוה אובל פירות ברבית: **בייתום בן זונין**: מאי בינייהו. במאי קמיפלגי: **לד אחד**. כי האי גוונא שאל יבא לידו רבית שאל לא יבא כל הפדיה בא לידו רבית כל המכר אינו בא לידו רבית: **על מנע להחזיר**. דרבי יהודה גופיה לא שרי אלא ע"מ להחזיר שאם לא היא מכר יחזיר לו פירות שאכל ואפילו הכי אסר ת"ק דבשעת אכילה קאכיל רבית ועבדיה לאיסור: **השתא דלמך רבי ינאי**. גבי פירעון הן ודמיהן שוין דכי היכי דהן מותר דמיהן נמי מותר דמה לי טוב אם הם מקבל יותר ממה שדמיהן מקבל:

דאמר רבי ינאי מה לי הן. החטין מה לי דמיהן כגון יין אם יש לו כך פ"י רבנו שמואל ור"ל דוקא יין אכל מעות אסור ואין נראה לר"מ דבפרק הגוזל [ב"ק דף קג. וסד ד"ה התם] גבי רב כהנא זצ"ל כתנא ואיקר זכונה מרומתא קמאי א"ל לרב אשקול זוי אמר ליה אי כי מוצני אמרי כתנא דכהנא הוא שרי ואם לאו אסור רב לטעמיה דלמך אין עושין אמנה דמיים משמע דלרי ינאי שרי למשקל זוי: **בשמשך**. ואפילו אכלן המוכר מותר לשלם חטים אחרים אם יוקירו ולא דמי לטאה בסאה דאסור (לעיל דף קג. סב). משום דהתם הלוואה והכא זצ"ל ומשיכה דהכא לא הוה אלא לענין היתר פיסוק ולא לקנות ממנו: **צד אחד ברבית מותר**. ואע"ג דבשעת הפרעון הוה רבית כיון שבשעת הפסק הוה כל אחד של היתר שרי ור"מ א"כ סאה בסאה נמי יהא מותר ללות לרבי יהודה דלד אחד הוא דשאל לא יוקירו דבהלוואה נמי שרי רבי יהודה כל אחד ברבית כדלמרינן לקמן (דף סה): גבי משכן לו בית משכן לו שדה הא דלא כר' יהודה ויש לומר דלא חשיב כל אחד ברבית אלא דבר שיש ציד מלוה או ציד לזה לעשות כל אחד שלא יהא רבית ולא דמי לטאה בסאה שחלו בשער וע"כ יהא רבית אם יוקירו: **רבית ע"ב מנת להחזיר איבא** בינייהו. ואם תלמך מאי טעמא דרבנן דאסרי דלזיה רבית הוא זה והלא כשיבא לפדות מנכה לו מחילה פירות שאכל וי"ל ודאי אם הוא עושה כן לא הוה רבית אלא מנכריו לפרוע מחילה הכל קודם שינכה לו כלום ואם לא יוכל לפרוע לו הכל תהא משוקעת צידו ואם תלמך דתנן בערכין (דף לא). וסד ד"ה והמניח המוכר בית בבתי עמי חומה גואל מיד וגואל עד שנים עשר חדש הרי זו כמו רבית ואינו רבית ופריך בגמ' והתניא רבית גמורה היא אלא התורה המירה ומשני הא ר' יהודה והא רבנן והשתא לרבא דלכולי עלמא כל אחד ברבית אסור היכי משני וי"ש לומר דמדלוריייתא מודה רבא דכלל דאחד ברבית פלגי אכל מדרבנן נראה לרבא דליכא למאן דשרי ורבי יהודה שרי הכא אפילו מדרבנן כדמוכח בעובדא דמיתי לכך מוקי רבא דליירי ברבית על מנת להחזיר ואם תלמך דבפרק בתרא דמגילה (דף ס: וסד ד"ה רבי) תנא אין מוכרין בית הכנסת אלא על תנאי אימתי שירצה שיחזור דברי רבי מאיר ופריך בגמרא ולרבי מאיר היכי דיירי ציה הא הוה ליה רבית ומשני סבר לה כרבי יהודה דלמך כל אחד ברבית מותר וי"ל לרבא איירי התם כגון שהתנו עמו שאם יפדו יתן השכר על שדר בו: ופוסקין

מילתא היא: **הא מני**. דקמני יש לו מותר: **רבי יהודה היא דלמך כל אחד ברבים מוסר**. רבית שאינה על ידי הלוואה אלא ע"י מכר ופעמים שבה ליד רבית כגון זו אם יוקרו הפירות ושלם דמים יש כאן רבית ואם לא ישלם דמים אלא פירות שפסק הוא עמו אין כאן רבית היינו כל אחד ברבית פעמים יש רבית ופעמים אין רבית שהרי אינו פוסק עמו ע"מ לשלם דמים אלא פירות: **ועשה שדהו מכר**. אם אין אני נותן לך מכאן עד יום פלוני הרי השדה שלך: **בזמן שהמוכר אובל פירות**. בתוך הזמן מותר: **לוקח אובל פירות אסור**. שאל לא יבא לידו מכר שיחזיר לו מעותיו ונמנאל שבהלוואה היו אכלו חוה אובל פירות ברבית: **בייתום בן זונין**: מאי בינייהו. במאי קמיפלגי: **לד אחד**. כי האי גוונא שאל יבא לידו רבית שאל לא יבא כל הפדיה בא לידו רבית כל המכר אינו בא לידו רבית: **על מנע להחזיר**. דרבי יהודה גופיה לא שרי אלא ע"מ להחזיר שאם לא היא מכר יחזיר לו פירות שאכל ואפילו הכי אסר ת"ק דבשעת אכילה קאכיל רבית ועבדיה לאיסור: **השתא דלמך רבי ינאי**. גבי פירעון הן ודמיהן שוין דכי היכי דהן מותר דמיהן נמי מותר דמה לי טוב אם הם מקבל יותר ממה שדמיהן מקבל: